

Τουριστικός Οδηγός

★ Περιοχής ΜΑΛΕΜΕ ★

2022

Ιστορικό Αεροδρόμιο

Γερμανικό Νεκροταφείο

Θολωτός Τάφος

Τοπική Πολιτιστική κληρονομιά

Από τους Μικρούς Ξεναγούς
της Στ' τάξης!

Ύψωμα 107

Μαρτυρικό χωριό
Κοντομαρί

Ποτάμι
Κυπάρισσου

Και γαστρονομικές
εμπειρίες!!

Καλώς ήλθατε στο Μάλεμε!

Μάλεμε. Ένα ιστορικό χωριό που βρίσκεται 16 χιλιόμετρα δυτικά από τα Χανιά Κρήτης. Γειτονεύει με τα χωριά Ταυρωνίτη, Βλαχερωνίτισσα, και Πύργο Ψηλονέρου, ενώ άλλα κοντινά χωριά είναι το Κοντομαρί, ο Κυπάρισσος και η Κοιλιάδα.

Το Μάλεμε και η γύρω από αυτό περιοχή έχει πολλούς επισκέπτες, ιδίως το καλοκαίρι, επειδή μπορούν να απολαύσουν τις βοτσαλωτές και αμμουδερές παραλίες. Διαθέτει μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες καθώς και μικρά ήσυχα διαμερίσματα ανάλογα με το γούστο του καθενός.

Η περιοχή διαθέτει πολλά αξιοθέατα, τα περισσότερα από τα οποία συνδέονται με τη Μάχη της Κρήτης.

Αξίζει μία επίσκεψη και θα σας αφήσει ευχαριστημένους!

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Ιστορικό Αεροδρόμιο Μάλεμε

Το Μάιο του 1941 ο γερμανικός στρατός αποφάσισε να καταλάβει το αεροδρόμιο του Μάλεμε. Οι Γερμανοί το χρειάζονταν, γιατί κάτι τέτοιο θα τους βοηθούσε να προσγειωθούν τα αεροπλάνα τους στην Κρήτη και να αποβιβάσουν στρατό, βαριά όπλα και οχήματα.

Στην Κρήτη βρίσκονταν, εκτός από τον ελληνικό στρατό, οι συμμαχικές δυνάμεις της Βρετανικής Κοινοπολιτείας (Βρετανοί, Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί), αλλά και άμαχος πληθυσμός, που ήταν έτοιμοι να υπερασπιστούν την πατρίδα.

Η γερμανική επίθεση, με το όνομα «Ερμής» ξεκίνησε στις 8 το πρωί της 20^{ης} Μαΐου 1941, με τη ρίψη αλεξιπτωτιστών σε δύο μέτωπα: στο αεροδρόμιο του Μάλεμε και στην ευρύτερη περιοχή τον Χανίων.

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Ιστορικό Αεροδρόμιο Μάλεμε

Πραγματοποιήθηκαν μάχες ανάμεσα στους αλεξιπτωτιστές και στους Νεοζηλανδούς και οι Έλληνες που υπερασπίζονταν το αεροδρόμιο του Μάλεμε. Οι υπερασπιστές του αεροδρομίου κατέρριψαν πολλά αεροπλάνα με τα πολυβόλα τους.

Έξω από το Μάλεμε κοντά στη γέφυρα του Ταυρωνίτη βρίσκεται το μνημείο των πεσόντων αεροπόρων της Βρετανικής αεροπορίας που σκοτώθηκαν μάχη.

Κάθε χρόνο στο χώρο του αεροδρομίου γίνονται εκδηλώσεις μνήμης της επετείου της Μάχης της Κρήτης. Οι εκδηλώσεις αυτές αναπαριστούν εκείνη την ημέρα τις επιχειρήσεις κατάληψης του αεροδρομίου και περιλαμβάνουν πτώσεις αλεξιπτωτιστών αεροπορικές επιδείξεις, παρουσία πολλών επισήμων από όλο τον κόσμο.

Σήμερα δεν χρησιμοποιείται ως στρατιωτικό αεροδρόμιο αλλά ως βάση της αερολέσχης Χανίων.

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Γερμανικό Νεκροταφείο

Το Μάλεμε είναι ένα από τα πιο ιστορικά μέρη της Ελλάδας, καθώς το αεροδρόμιο που βρίσκεται εδώ ήταν το σημείο προσγείωσης των Γερμανών αλεξιπτωτιστών, κατά τη Μάχη της Κρήτης το Μάιο του 1941 (Επιχείρηση Ερμής). Οι Γερμανοί, που συνάντησαν ηρωική αντίσταση από το ντόπιο πληθυσμό και τις συμμαχικές δυνάμεις, κατάφεραν τελικά να καταλάβουν το αεροδρόμιο μετά από πολλές απώλειες. Έτσι μπόρεσαν να προσγειώσουν ενισχύσεις και να ανοίξουν το δρόμο για την κατάληψη της Κρήτης.

Η ηρωική στάση των Κρητικών, οι οποίοι μόνο με μαγκούρες, πέτρες και μαχαίρια, έφεραν τεράστιο πλήγμα στις πιο επίλεκτες μονάδες του γερμανικού στρατού, στους αλεξιπτωτιστές του, ανάγκασε τον ίδιο το Χίτλερ να υποκλιθεί στον πατριωτισμό τους. Ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία του Β' Παγκόσμιου Πολέμου που τα γερμανικά στρατεύματα αντιμετώπισαν σθεναρή αντίσταση από το ντόπιο πληθυσμό, αλλά και η πρώτη και τελευταία μεγάλη αεροπορική επιδρομή στην ιστορία.

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Γερμανικό Νεκροταφείο

Οι 4465 Γερμανοί, οι περισσότεροι αλεξιπτωτιστές, που έχασαν τη ζωή τους κατά τη Μάχη της Κρήτης είναι θαμμένοι στο Γερμανικό Στρατιωτικό Νεκροταφείο Μάλεμε. Είναι το ένα από τα δύο Γερμανικά στρατιωτικά νεκροταφεία της Ελλάδας, καθώς υπάρχει κι άλλο ένα στο Διόνυσο Αττικής.

Το Νεκροταφείο ιδρύθηκε το 1974 από τον πρώην Γερμανό διοικητή Gericke. Η φροντίδα του κοιμητηρίου γίνεται από τον Σύνδεσμο Φροντίδας Γερμανικών Τάφων Πολέμου (Volksbund Deutsche Kriegsgraberfursorge e.V.), έναν ιδιωτικό σύλλογο με έδρα το Κάσσελ, με εντολή της Γερμανικής Κυβέρνησης.

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Θολωτός Τάφος

Λίγο έξω από το χωριό και όχι μακριά από το Γερμανικό Νεκροταφείο βρίσκεται ένας από τους πιο όμορφους θολωτούς Μινωικούς τάφους στην Κρήτη. Ο καλά κρυμμένος μέσα στο έδαφος τάφος ανακαλύφθηκε στις αρχές του εικοστού αιώνα και η δημιουργία του τάφου τοποθετείται στην Υστερομινωική εποχή. Η περιοχή που βρίσκεται ο τάφος ονομάζεται *Καυκάλα* και είναι μια πλαγιά γεμάτη από ελαιώνες.

Ο τάφος όπως φαίνεται σήμερα εντυπωσιάζει με το μεγάλο του μέγεθος. Όπως όλοι οι θολωτοί τάφοι, διαθέτει και αυτός έναν δρόμο μήκους 13 μέτρων, ο οποίος οδηγούσε σε έναν θάλαμο κυκλικής κάτοψης, στεγασμένο με θόλο. Κατά τους βομβαρδισμούς των Γερμανών στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο που στην περιοχή ήταν έντονοι, ο τάφος έχασε την θολωτή οροφή του, η οποία καταστράφηκε και σήμερα στέκεται ξεσκεπάστος. Σήμερα, το πιο εντυπωσιακό τμήμα του θολωτού τάφου είναι η πόρτα της εισόδου, που έχει ύψος 3 μέτρα και πλάτος 1,60 μέτρα.

Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά: Το Ύψωμα 107 στη Βλαχερωνίτισσα

Η “κερκόπορτα” που καθόρισε την Μάχη της Κρήτης

Το ύψωμα 107 βρίσκεται στη θέση Καυκάλες στο χωριό Βλαχερωνίτισσα.

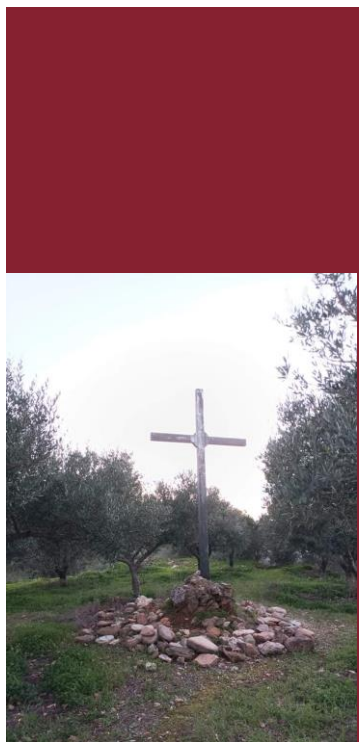
Η Γερμανική επίθεση ξεκίνησε το πρωί της 20ης Μαΐου του 1941. Δεκάδες αεροπλάνα γέμισαν τον ουρανό και χιλιάδες αλεξιπτωτιστές έπεσαν στο νησί. Η κύρια προσπάθεια των Γερμανών επικεντρώθηκε στο Ύψωμα 107 που αφορούσε το αεροδρόμιο του Μάλεμε.

Την υπεράσπιση του είχαν αναλάβει δυνάμεις του Νεοζηλανδικού στρατού. Η απόφαση του διοικητή των συμμαχικών δυνάμεων Κρήτης να οχυρώσει αυτό το στρατηγικό σημείο με μόλις 600 άνδρες και μάλιστα 14 ελαφρά κανόνια θεωρήθηκε αργότερα στρατηγικό λάθος.

Η Γερμανική επίθεση στο Ύψωμα 107 ήταν σφοδρή και η κατάληψη του ήταν βασικός στρατιωτικός στόχος. Εάν έπεφτε το Μάλεμε, θα αποκτούσαν την αεροπορική βάση που χρειαζόνταν για να μεταφέρουν εκεί όλες τις χερσαίες δυνάμεις και να ενισχύσουν τους αλεξιπτωτιστές που μάχονταν με λίγες δυνάμεις και εξοπλισμό. Χωρίς αυτές θα ήταν αδύνατη η κατάληψη όλου του νησιού.

Οι Νεοζηλανδοί μετά από σθεναρή αντίσταση δεν κατάφεραν να κρατήσουν το Ύψωμα 107 απέναντι στους πολλαπλάσιους Γερμανούς στρατιώτες. Μετά την πτώση του Ύψωματος και την κατάληψη του αεροδρομίου Μάλεμε οι Γερμανοί μετέφεραν με τα αεροπλάνα τους χιλιάδες στρατιώτες και στρατιωτικό υλικό.

Μετά από αυτήν την επιτυχία των Γερμανών ξεκίνησε η κατάληψη όλης της υπόλοιπης Κρήτης. Σήμερα στο Ύψωμα 107 υπάρχει ένας μεγάλος σταυρός προς τη μνήμη αυτών που θυσιάστηκαν για να είμαστε εμείς σήμερα ελεύθεροι.

Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Η ιστορία του μαρτυρικού χωριού Κοντομαρί

Πρώτη φανερή,
μαζική εκτέλεση
αόπλων
Κοντομαριανών
στην Ευρώπη,
2 Ιουνίου 1941

Ας διαβάσουμε την συγκλονιστική μαρτυρία που μας έδωσε ο παππούς Στέλιος (Βλαζάκης)

«Ήταν μια πρωινή. Περνούσαν τα αεροπλάνα τον Γερμανών πάνω από το αεροδρόμιο του Μάλεμε και ρίχνανε χιλιάδες αλεξιπτωτιστές. Εδώ ήρθαν μετά από είκοσι μέρες, γιατί είχαν μεγάλη αντίσταση από τους συμμάχους και έτσι κατάφεραν να κατακτήσουν όλη την περιοχή από την μεριά του αεροδρομίου του Μάλεμε. Μετά οι Γερμανοί ξεχύθηκαν σε όλα τα γύρω χωριά και άρχιζαν τις καταστροφές, καίγανε σπίτια, πιάνανε ανθρώπους και τους σκότωναν. Στις 2 Ιούνη ήρθαν στο Κοντομαρί στις 9 η ώρα το πρωί. Οι άνθρωποι ήταν στα χωράφια τους και δουλεύανε. Τους περισσότερους τους μάζεψαν, αλλά οι άλλοι είχαν φύγει πιο πριν γιατί κάτι υποψιαζόντουσαν. Τους μάζεψαν λοιπόν από τα χωράφια, 27 άτομα, και τα πήγαν εκεί που είναι το μνημείο. Από αυτούς τους 27 άφησαν μετά τρεις. Τους παρατάξανε και τους έβαλαν να κάτσουν κάτω και απέναντι τους στεκόντουσαν οι Γερμανοί με τα όπλα. Κατά τις 10.30

Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Η ιστορία του μαρτυρικού χωριού Κοντομαρί

η ώρα δώσανε την διαταγή να τους σκοτώσουν. Από αυτούς, δύο δεν τους πέτυχαν να τους σκοτώσουν εκείνη την στιγμή. Μετά από δέκα με είκοσι λεπτά, οι Γερμανοί κατέβηκαν στον δρόμο και αυτοί οι δύο κατάφεραν να ξεφύγουν από τα χωράφια. Ο ένας ήταν ο Βλαζάκης και ο άλλος ο Γαλάνης. Ο Γαλάνης με μια σφαίρα στον πνεύμονα κατάφερε να κρυφτεί στα στάρια και δεν τον βρήκανε. Ο Βλαζάκης, βαριά τραυματισμένος, άρχισε να τρέχει για να φτάσει στο σπίτι του, αλλά μια ομάδα Γερμανών που τους αναζητούσε ακολούθησαν τα χνάρια που έκανε το αίμα όταν έπεφτε και, με το που πήγε να μπει στο σπίτι, τον πυροβόλησαν και τον σκότωσαν στην πόρτα. Οι παππούδες και οι γιαγιάδες που είχαν μείνει κλαίγανε που έχασαν τα παιδιά τους με έναν τόσο φρικτό τρόπο. Τους παίρνανε έναν-έναν και τους βάλανε σε έναν λάκκο που είχαν σκάψει.

Και από τότε γίνεται κάθε χρόνο ένα μνημόσυνο προς την τιμή των εκτελεσθέντων στις 2 του Ιούνη.

Το ποτάμι του Κυπάρισσου

Το ποτάμι του Κυπάρισσου είναι ένα ποτάμι που τα κρυστάλλινα νερά του χρησιμοποιούνται για την ύδρευση τριών οικισμών, γι' αυτό και ελάχιστα είναι τα νερά στην κοίτη του. Γύρω του υπάρχουν πάρα πολλά ψηλά πλατάνια και άλλα είδη υπέροχων δέντρων .

Το ποτάμι αυτό περνάει σχεδόν από όλο το χωριό γεμίζοντάς το ζωντάνια. Ένα μέρος του ποταμού αυτού βρίσκεται κοντά στο σπίτι μου, γι' αυτό και πολλές φορές πηγαίνω για περπάτημα ανακαλύπτοντας νέα μέρη μαζί με τον αδερφό μου. Το χειμώνα του 2018 ξεχείλισε από τις πολλές βροχές και τις πλημμύρες που συνέβησαν και δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στον δρόμο που υπάρχει γύρω του. Το καλοκαίρι δεν υπάρχει καθόλου νερό στον ποταμό και έτσι μπορείς να τον εξερευνήσεις, όμως είναι επικίνδυνα γιατί υπάρχουν πολλές μεγάλες πέτρες εκεί. Επίσης, στο ποτάμι ζουν και πολλά είδη ζώων, εκεί μέσα βέβαια τα περισσότερα είναι έντομα. Είναι ένας σημαντικός υδροβιότοπος. Πολλοί δρόμοι στο χωριό καταλήγουν στο ποτάμι .

Ο Κυπάρισσος είναι ένας υπέροχος τόπος που βρίσκεται μέσα στη φύση και ένα πανέμορφο μέρος για μια οικογένεια.

Παραδοσιακά φαγητά της Κρήτης

Κουκουβάγια

Γνωστή και ως "κουκουβάγια", ο ντάκος είναι ίσως η πιο γνωστή κρητική σαλάτα και αποτελείται από μια "στρώση" παξιμαδιού με τριμμένη ντομάτα και φέτα ή μυζήθρα, αρωματισμένη με ρίγανη. Και μπορεί ο ντάκος να συνοδεύεται με νόστιμες κρητικές ελιές, πάντως για να νοστιμέψει κι άλλο, χρειάζεται άφθονο έξτρα ελαιόλαδο.

Καλιτσούνια

Τα καλιτσούνια είναι μικρά πιτάκια από χωριάτικο φύλλο, συνήθως τα φτιάχνουν στα χωριά της Κρήτης. Τα καλιτσούνια έχουν μέσα μυζήθρα, φέτα και σπανάκι και τα ψήνουμε στον φούρνο ή στο τηγάνι.

Ξεροτήγανα

Τα ξεροτήγανα είναι στριφογυριστό φύλλο, το οποίο τηγανίζουν προτού να το βουτήξουν σε ένα σιρόπι από ζάχαρη και μέλι. Πριν τα σερβίρουν, τα πασπαλίζουν με κανέλα και τριμμένο καρύδι.

Ομάδες εργασίας

Εισαγωγή

Θοδωρής Γεωργακάκης, Αντώνης Φραγκογιαννάκης

Αεροδρόμιο Μάλεμε

Σοφία Φραγκιουδάκη, Μποζιντάρ Βελκόβ, Αλεξία Λέσι

Γερμανικό Νεκροταφείο

Δήμητρα Λεβάκη, Μαριλένα Λεβεντάκη, Εύα Επιτροπάκη

Το Ύψωμα 107 στη Βλαχερνίτισσα

Στέλιος Μπαμιάκης, Παύλος Παπαδεράκης

Θολωτός Τάφος

Δημήτρης Ντουνιαδάκης, Χρήστος Τσακαλής, Ματέο Νάξι

Η ιστορία του μαρτυρικού χωριού Κοντομαρί

Αλέξανδρος Βλαζάκης

Το ποτάμι του Κυπάρισσου

Καλλιπολίτη Ιωάννα

Παραδοσιακά Φαγητά της Κρήτης

Βλασταρά Σοφία

Μορφοποίηση τουριστικού οδηγού (και περήφανη δασκάλα)

Μαρία Περακάκη

Πηγές

Εισαγωγή

Κείμενα:

Γεωργακάκης Θοδωρής, Φραγκογιαννάκης Αντώνης

Πηγές φωτογραφιών:

<https://www.explorecrete.com/crete-west/GR-Maleme.html>

Αεροδρόμιο Μάλεμε

Πηγές κειμένων

<https://www.explorecrete.com/crete-west/GR-maleme-aerodromio-istoria.html>

<https://www.sansimera.gr/articles/267>

Πηγές φωτογραφιών:

<http://www.aer.gr/aeroclub/maleme.htm>

<https://www.mixanitouxronou.gr/ayti-einai-i-quot-kerkoporta-quot-poy-kathorise-tin-machitis-kritis-to-moiraiο-lathos-toy-neozilandoy-dioikiti-sto-maleme-na-egkataleipsei-to-ypsoma-107-eno-oi-germanoi-apodekatizontan/> <http://www.aer.gr/aeroclub/maleme.htm>

Γερμανικό νεκροταφείο

Πηγή κειμένων και φωτογραφιών

<https://www.cretanbeaches.com/el/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9/%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B1%CF%86%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%B5>

Πηγή φωτογραφιών

<https://greece.terrabook.com/el/chania/page/maleme-chania/>

Το Ύψωμα 107 στη Βλαχερωνίτισσα

Πηγή κειμένων

<https://www.mixanitouxronou.gr/ayti-einai-i-quot-kerkoporta-quot-poy-kathorise-tin-machitis-kritis-to-moiraiο-lathos-toy-neozilandoy-dioikiti-sto-maleme-na-egkataleipsei-to-ypsoma-107-eno-oi-germanoi-apodekatizontan/>

Πηγή φωτογραφιών

Μπαμιάκης Στέλιος

Πηγές

Θολωτός Τάφος

Πηγή κειμένων και φωτογραφιών

<https://www.cretanbeaches.com/el/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9/%CE%B7-%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7/%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%89%CF%84%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CE%BC%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%B5>

Φωτογραφία εξώφυλλου

<http://www.maleme.info/el/sightseeing/minoikos-tafos.html> .

Η ιστορία του μαρτυρικού χωριού Κοντομαρί

Πηγή κειμένων

Συνέντευξη από τον παππού Στέλιο (Βλαζάκη)

(Συνέντευξη, ηχογράφηση, απομαγνητοφώνηση και σύνταξη του κειμένου από τον εγγονό του, Αλέξανδρο Βλαζάκη)

Πηγή φωτογραφιών

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%86%CE%B1%CE%B3%CE%AE_%CF%83%CF%84%CE%B_F_%CE%9A%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%AF

Βλαζάκης Αλέξανδρος

Το ποτάμι του Κυπάρισσου

Κείμενο και φωτογραφίες

Καλλιπολίτη Ιωάννα

Παραδοσιακά Φαγητά της Κρήτης

Κείμενα:

Βλασταρά Σοφία

Πηγές φωτογραφιών:

www.discovergreece.com
